

มาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกากับ คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวในจังหวัดสมุทรสาคร

The European Union and United States of America's Trade Barriers on the Migrant Workers' Quality of Work Life in Samutsakorn Province

จรัส อึ้งศรีวงษ์

Jamrat Ungsriwong

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Phetchaburi Rajabhat University

Email: jackchamthai@hotmail.com

บทคัดย่อ

มาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรป เกิดจากการที่ประเทศไทยไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ในเรื่องของการทำผิดกฎหมายประมง ขาดการรายงาน ไร้การควบคุม และไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ที่ไม่สามารถทำตามมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อการจัดการค้ามนุษย์ จากการใช้แรงงานเด็ก และแรงงานภาคบังคับ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา และ มาตรการและข้อ ตกลงร่วมกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ที่ส่งผลต่อ กับคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าว ในจังหวัดสมุทรสาคร อันสืบเนื่องจากการทำอุตสาหกรรมประมงที่โตเกินขนาด ทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำทะเล วิธีชีวิตชุมชน และระบบนิเวศน์ ซึ่งเป็นปัญหาจากความละเลยของภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมาย และการเพิกเฉยต่อการปฏิบัติตามกฎหมายของสถานประกอบการที่มุ่งแสวงหาแต่กำไรและผลประโยชน์ตน ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการส่งออกสินค้าประมง นำมาซึ่งความไม่มั่นคงด้านเศรษฐกิจของประเทศ บทความนี้เสนอข้อคิดเห็นสองประการ คือ แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานที่จะนำมาใช้กับงานวิจัยเพื่อวัดระดับคุณภาพชีวิตการทำงานได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมในแต่ละบริบทที่ต้องการศึกษา และข้อตกลงเกี่ยวกับบทลงโทษระหว่างสถานประกอบการตลอดห่วงโซ่อุปทานการผลิต ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: อุตสาหกรรมประมง, การค้ามนุษย์, คุณภาพชีวิตการทำงาน

ABSTRACT

Trade barriers on Thailand have been enforced because it has not followed the European Union's laws and has been involved in Illegal, Unreported, and Unregulated (IUU) Fishing. Thailand has also failed to show sufficient efforts in eliminating human trafficking according to the United States of America, as it uses both child and force labour. The objectives of this article are as follows: 1. to present the effects that the European Union and United States of America's trade barriers have had and 2. to report about how collaborative measures and agreements to prevent and eliminate the problem of human trafficking have affected migrant workers in Samutsakorn Province. Overfishing, exploitation of the ocean's natural resources and damage to marine ecosystems has occurred due to the negligence of the government and its entities', which only seek to benefit themselves, lack of law enforcement. All of this has affected the fishing industry's exports, which in turn has affected the economic stability of the nation. This article presents two points on the topic. Concepts of quality of work life in the appropriate context can be effectively applied in academic studies to measure the level of the quality of work life; penalties at every level of the fishing industry's supply chain demonstrate concrete effort in the prevention and elimination of the problem.

Keywords: Human trafficking, IUU, Quality of work life, Migrant workers

บทนำ

อุตสาหกรรมประมงของไทย เติบโตแบบก้าวกระโดด เป็นการเร่งให้เกิดการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำทะเล เป็นการตัดวงจรการแพร่พันธุ์ และส่งผลกระทบต่อความสมดุลของระบบนิเวศ ในปี 2553 ไทยจับปลาได้เป็นอันดับ 13 ของโลก และอันดับ 5 ของอาเซียน แต่ยอดส่งออกผลิตภัณฑ์ประมงกลับสูงเป็นอันดับ 3 ของโลก ความสามารถในการจับปลาของไทยนับแต่ ปี 2504 ที่เคยจับได้ชั่วโมงละ 300 กิโลกรัม แต่ในปี 2554 เหลือเพียงชั่วโมงละ 25 กิโลกรัม คิดเป็น 8 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งปลาที่จับเป็นชนิดปลาและขนาดปลาที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพียง 40 เปอร์เซ็นต์ เท่านั้น ส่วนที่เหลือ 19.2 เปอร์เซ็นต์ เป็นปลาและสัตว์น้ำที่ยังไม่โตเต็มวัยมีขนาดเล็กกว่าที่ต้องการ และอีก 40.8 เปอร์เซ็นต์ เป็นปลาที่ไม่มีมูลค่า คนไม่นำมาบริโภค ส่วนใหญ่โรงงานจะนำมาดองเป็นปลาป่นหรือทำเป็นอาหารสัตว์ (สมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทย, 2557)

การทำอุตสาหกรรมประมง โดยไม่เคารพกฎกติกาสังคมโลก สหภาพยุโรป ได้ให้ใบเหลืองไทยเพราะกระทำความผิดกฎหมายประมง ขาดการรายงาน ไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated (IUU) Fishing) เสี่ยงต่อการใช้แรงงานทาสมากที่สุด ขณะที่สหรัฐอเมริกา ได้รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons–TIP Report) ปี 2558 จัดให้ไทยอยู่ในระดับที่ 3 (Tier 3) เป็นระดับต่ำสุด 2 ปีติดต่อกัน ด้วยเหตุที่รัฐบาลไทยไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานขั้นต่ำในการจัดการการค้ามนุษย์ และไม่มีการแสดงให้เห็นความพยายามในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปี 2557 ของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ที่มีผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์รวมทั้งสิ้น 522 คน ถูกเอาเปรียบการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงาน มีจำนวน 47 คดี เป็นคดีค้ามนุษย์โดยการใช้แรงงานทาสในเรือประมงจำนวน 11 คดี (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558)

แนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวและผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้า เกิดจากการแสวงหางานเพื่อตอบสนองความต้องการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเกิดขึ้นด้วยวิธีอพยพเคลื่อนย้ายจากชนบทสู่เมืองหรือมุ่งสู่ปลายทางอีกประเทศหนึ่ง ด้วยปัจจัยผลักดันจาก การว่างงาน ผลตอบแทนหรือรายได้ต่ำ ความก้าวหน้าในอาชีพ นโยบายภาครัฐ สังคมการเมือง การกีดกันเชื้อชาติ และวัฒนธรรม ขณะที่อีกประเทศหนึ่งมีปัจจัยดึงดูดที่ดีกว่า ในด้านความเจริญทางเทคโนโลยี รายได้หรือผลตอบแทน โอกาสในการศึกษา ความสะดวกสบาย ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (กระทรวงแรงงาน, 2557) แต่การขาดความรู้ ความเข้าใจด้านภาษา วัฒนธรรม ปัญหาทางเศรษฐกิจและครอบครัว สภาพแวดล้อมทางสังคม โอกาสการศึกษา สถานภาพทางกฎหมาย ทักษะและความใฝ่ฝันมีการเปลี่ยนแปลงไป ภายหลังจากที่ได้อพยพเข้ามาอยู่ประเทศปลายทางแล้ว นับว่าเป็นความเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของกระบวนการค้ามนุษย์แรงงานข้ามชาติ (อุทัย สุขศิริ, 2550)

ในช่วงปฏิวัติอุตสาหกรรม แรงทาสหรือแรงงานบังคับเกิดขึ้นสูง การผลิตจำนวนมากแต่ละครั้งให้ได้มาซึ่งต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยต่ำที่สุด ไม่มีการควบคุมคุณภาพและ ไม่สนใจเกี่ยวกับแรงงาน Taylor (สมยศ นาวิการ, 2536) นำเทคนิคการตรวจสอบ เพื่อควบคุมคุณภาพผลผลิตด้วยการวิเคราะห์และจับเวลา การเคลื่อนไหวของคนในการทำงาน แล้วออกแบบวิธีการปฏิบัติงานที่ดีและรวดเร็ว มีการคัดคนงาน มีการอบรม แบ่งงานรับผิดชอบให้ตรงต่อความต้องการหรือความสามารถ พร้อมพัฒนาระบบอัตราผลตอบแทนแบบจูงใจในมาตรฐานหรือคุณภาพของผลการปฏิบัติงานแทน นับเป็นครั้งแรกในการเพิ่มคุณภาพชีวิตและความผูกพันระหว่างพนักงานและองค์กร

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นระยะการเร่งผลิตให้เพียงพอต่อการฟื้นตัวจากสงคราม และชดเชยในส่วนของขาดหายระหว่างสงคราม สหรัฐอเมริกาประสบปัญหาผลผลิตตกต่ำ จึงมีการผลักดันให้เกิดการจ้างงานมากขึ้น แต่กลับส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานและเกิดปัญหาด้านแรงงาน ได้เกิดมีแนวคิดคุณภาพชีวิตการทำงานขึ้น และได้แพร่กระจายสู่กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรม ในชื่อที่ต่างกัน เช่น การปกป้องคุ้มครองแรงงาน ประชาธิปไตยในการทำงาน เป็นต้น (Delemotte and Takezawa, 1984) ผลจากการนำเสนอของผนิศวรร ชำนาญเวช, (2558) พบว่า อัตราการนำเข้าสินค้าประมงที่มากกว่าการส่งออก 2-3 เท่าตัว เป็นสาเหตุหนึ่งที่รายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา เมื่อกรกฎาคม 2558 ว่า ไทยละเมิดสิทธิแรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ทำให้ไทยอยู่ระดับ Tier 3 ชั้นเลวร้ายที่สุดเป็นปีที่สองติดต่อกัน เพราะไทยดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายสหรัฐอเมริกาและไม่มีควมพยายามแก้ไขปัญห สำหรับสหภาพยุโรปได้จัดให้ไทยได้รับ “ใบเหลือง” จากการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม IUU ซึ่งเป็นกฎระเบียบที่ออกมาเพื่อกันสินค้าที่ไม่เป็นธรรมจากแหล่งที่ผิดกฎหมายพร้อมกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและสิ่งแวดล้อม และถ้าไม่ได้รับการปรับปรุง สินค้าประมงไทยอาจเป็นสินค้าต้องห้ามนำเข้าไปยังสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกาด้วย มาตรการดังกล่าวจึงเป็นมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภายในประเทศมหาอำนาจนำมาใช้

ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและภาพลักษณ์เชิงลบต่อประเทศ ที่เกิดจากความล้มเหลวในการบังคับใช้กฎหมาย และยังขัดต่อหลักการของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีในการที่ได้ทำงานอย่างมีคุณค่า บนสิทธิและความคุ้มครองขั้นพื้นฐานของแรงงาน การมีโอกาสและรายได้ การได้แสดงออก การได้รับการยอมรับ ความมั่นคงของครอบครัว การได้พัฒนาตนเอง การได้รับความยุติธรรม และการได้รับความเสมอภาคทางเพศ (สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ, 2552)

จังหวัดสมุทรสาคร เป็นหนึ่งในเจ็ดจังหวัดที่นำร่องการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการค้ามนุษย์ ด้วยการบูรณาการนำแผนงานแนวทางปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (กระทรวงแรงงาน, 2556) มาใช้กับสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำทะเล เบื้องต้นเป็นพื้นที่แรกของประเทศ ซึ่งเป็นหลักการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานการทำงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ และส่งผลครอบคลุมคุณภาพชีวิตการทำงานแรงงานทุกสัญชาติรวมทั้งไทยด้วย

ผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้า

การดำเนินนโยบายป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอุตสาหกรรมประมง ซึ่งมีสัดส่วนแรงงานต่างด้าวถึงร้อยละ 99 มีผลสืบเนื่องจากพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 ที่ไม่ครอบคลุมการคุ้มครองแรงงานประมงในงานประมงทะเลที่มีจำนวนลูกจ้างน้อยกว่ายี่สิบคน และไม่ครอบคลุมเรือประมง ที่ไปดำเนินการประจําอยู่นอกราชอาณาจักรติดต่อกันตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ซึ่งผู้ค้ามนุษย์อาจสับสนช่องในการใช้ประโยชน์จากช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจแรงงานและความรับผิดชอบตามกฎหมายคุ้มครอง (ศิริระ สว่างศิลป์, 2557) จนเป็นเหตุให้นำสู่มาตรการการกีดกันที่ไม่ใช่ภาษี ตามกฎหมายการทำประมงสหภาพยุโรป กำหนดต้องจัดทำระบบป้องกันยับยั้ง และจัดการทำประมงแบบ IUU โดยต้องมีรับรองการจับสัตว์น้ำประกอบการส่งออกโปสสหภาพยุโรปทุกครั้ง (วิริยะ คล้ายแดง, 2558) และการรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา ที่จัดให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม Tier 3 ตามกฎหมาย The Trafficking Victims Protection Act of 2000 Pub. L. 106-386 (TVPA) ในมาตรา 8 ที่กำหนดให้กระทรวงการต่างประเทศสำรวจสถานะการค้ามนุษย์ โดยมีหลักการ 3 P คือ Prosecuting traffickers (ดำเนินคดีผู้ต้องหา) Protecting victims (ป้องกันเหยื่อ) และ Preventing trafficking (ป้องกันการค้ามนุษย์) (อรุณ สงวนศิลป์พงศ์, 2558) ซึ่งส่งผลกระทบดังนี้

1) ผลกระทบโดยตรง

การส่งออกสินค้าประมงไทย และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่การผลิตสินค้าประมง และอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่องที่มีอาหารสัตว์ ปลาแป้น เป็นจุดเริ่มต้นของการผลิต เช่น อุตสาหกรรมฟาร์มเลี้ยงกุ้ง อาจต้องสูญเสียส่วนแบ่งการตลาด การลงทุนจากบริษัทข้ามชาติ และอาจถูกคว่ำบาตรการนำเข้าสินค้าประมงจากสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา ตลอดจนอาจถูกยกเว้น หรือระงับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

2) ผลกระทบโดยอ้อม

ภาพลักษณ์สินค้าประมงที่อยู่ในห่วงโซ่อุปทานเช่น ปลา กุ้ง อาจกระทบต่อการส่งออกน้ำตาล สิ่งทอ ซึ่งผลิตโดยใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ หรืออาจกระทบต่อแบรนด์สินค้าอื่นที่ผลิตในประเทศไทยในสายตาของผู้บริโภคต่างประเทศ และอาจลุกลามไปยังประเทศอื่นเช่น แคนาดา และญี่ปุ่น ที่ใช้ข้อตกลงทางการค้าเกี่ยวกับถิ่นกำเนิดสินค้า เพื่อการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และปฎิญญาว่าด้วยหลักการพื้นฐานและสิทธิการทำงานองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (สมาคมอาหารเยือกแข็งไทย, 2557) มาเป็นข้ออ้างในการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าเช่นเดียวกับสหภาพยุโรปและประเทศอเมริกาที่กำลังปฏิบัติกับประเทศไทยอยู่ขณะนี้ ก็จะทำให้กระทบต่อยอดการส่งออกสินค้าประมงในลักษณะเดียวกันได้

มาตรการและข้อตกลงร่วมกัน

การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของไทยเริ่มเมื่อปี 2543 จากการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติขององค์การอาชญากรรม โดยไทยประกาศนโยบายเป็นวาระแห่งชาติ เมื่อ 6

สิงหาคม 2547 และมติคณะรัฐมนตรี 11 พฤษภาคม 2553 เห็นชอบนโยบายยุทธศาสตร์และมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ปี 2554-2559 และยังประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เมื่อ 5 มิถุนายน 2551 (เจษฎา มีบุญสี, 2556)

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสหภาพยุโรป IUU ประเทศไทยได้ดำเนินมาตรการและข้อตกลงร่วมกันที่สำคัญดังนี้

- 1) การปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมงและกฎหมายลำดับรอง
- 2) การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย
- 3) การเร่งจดทะเบียนเรือประมงและออกใบอนุญาตทำการประมง
- 4) การพัฒนาระบบควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง โดยเฉพาะควบคุมการเข้า-ออกท่าของเรือประมง
- 5) การจัดทำระบบติดตามตำแหน่งเรือ (VMS) และ
- 6) การปรับปรุงระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) โดยสหภาพยุโรป ต้องการให้ บังเกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างน้อย 3 เรื่องที่สำคัญ คือ 1) การประกาศใช้กฎหมายประมงใหม่ 2) การประกาศใช้แผนบริหารจัดการประมงทะเล และ 3) การประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2558)

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับสหรัฐอเมริกา คือ Tier 3 ได้มีการดำเนินมาตรการโดยตั้งคณะอนุกรรมการ 5 คณะ ได้แก่ 1) คณะอนุกรรมการปราบปรามการค้ามนุษย์ 2) คณะอนุกรรมการด้านสตรีในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 3) คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานต่างด้าว 4) คณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU) และ 5) คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์สองประการ คือ หนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่ของทางราชการ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง สนับสนุน หรือ ไปมีส่วนร่วม ตลอดจนการเพิกเฉยต่อการกระทำที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ และสองการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ (Policy) ด้านการป้องกัน (Prevention) ซึ่งรวมถึง การแก้ปัญหาค้ามนุษย์ด้านสตรี และเด็ก การค้ามนุษย์ด้านการประมง ขบวนการ ด้านการคุ้มครองช่วยเหลือ (Protection) ด้านการดำเนินคดีและการบังคับใช้ของกฎหมาย (Prosecution) ตลอดจนด้านความร่วมมือกับทุกภาคส่วนและความร่วมมือระหว่างประเทศ (Partnership) นอกจากนั้นยังมีการจัดตั้งศูนย์บริการ จัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Service (OSS) เพื่อนำแรงงานต่างด้าวเข้ามาอยู่ในระบบที่ถูกต้องตามกฎหมายอันจะส่งผลต่อการควบคุม ดูแลให้ได้รับสิทธิประโยชน์บนพื้นฐานและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกับแรงงาน รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม และเครือข่ายดูแลการค้ามนุษย์ทั่วประเทศ เพื่อรับการร้องเรียนเรื่องเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เป็นการป้องปรามปราบปรามจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิด (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2558)

จังหวัดสมุทรสาคร ภายใต้มาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จากมาตรการบูรณาการของกรมประมง สมาคมอาหารแช่เยือกแข็ง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยการสนับสนุนด้านวิชาการจากองค์การแรงงานระหว่างประเทศ และได้รับเงินทุนสนับสนุนจากกระทรวงแรงงานของสหรัฐอเมริกา จัดทำแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี เพื่อป้องกันปัญหาการใช้แรงงานเด็ก และแรงงานบังคับ ซึ่งจะนำแผนมาเริ่มใช้กับ

กิจการผลิตสินค้ากุ้งและอาหารทะเล ปี 2554-2557 ใน 3 ระดับ คือ สถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำเบื้องต้น โรงงานแปรรูปอาหารทะเล และฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมมาตรฐานด้านแรงงานที่สำคัญ คือ 1) การใช้แรงงานเด็กและแรงงานบังคับ การเลือกปฏิบัติ และการให้เสรีภาพการสมาคมรวมตัวเพื่อการต่อรอง และ 2) สภาพการทำงาน ได้แก่ สัญญาจ้างและการบริหารบุคคล ชั่วโมงการทำงาน ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมการทำงาน สวัสดิการแรงงาน ค่าชดเชย ทั้งนี้ จังหวัดสมุทรสาคร ได้นำแนวทางการปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) สำหรับสถานประกอบการแปรรูปเบื้องต้นในอุตสาหกรรมแปรรูปกุ้ง หรือสถานประกอบการแปรรูปสัตว์น้ำมาใช้เป็นแนวทางนำร่องเป็นจังหวัดแรก ส่วนที่เหลืออีกสองระดับกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา (กระทรวงแรงงาน, 2556)

ภาพรวมภาคเอกชน ได้มีการรวมตัวปฏิบัติตาม GLP โดยการผลักดันจากกระทรวงแรงงาน มีการจัดตั้งคณะทำงานส่งเสริมสินค้าประมงแห่งแรกในแถบอาเซียน โดยแสดงความจริงจังทุกขั้นตอนของการผลิต ตั้งแต่ต้นจนถึงสุดตลอดห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้า ตามความสำคัญต่อการเจรจา ไทย-สหภาพยุโรป โดยเฉพาะประเด็นเรื่องการค้าที่ยั่งยืน หากพบเรือประมงส่งปลารายใดไม่ปฏิบัติตามกฎของแรงงานให้ถูกต้อง จะระงับการสั่งซื้อทันที ถ้ารายใดไม่ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของกฎหมาย จะต้องพ้นสมาชิกภาพจากสมาพันธ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย และขอความร่วมมือกับทางองค์กรอิสระในการแจ้งเบาะแสเรื่อง แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ในอุตสาหกรรมประมงไทย เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้มีความรวดเร็วและตรงจุดมากยิ่งขึ้น (เลเบอร์นิวส์, 2557)

สรุป

ผลกระทบจากมาตรการกีดกันทางการค้าของสหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา จากมาตรการและข้อตกลงร่วมกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้เงินตราต่างประเทศจากการส่งออกสินค้าประมง เศรษฐกิจหยุดชะงัก เกิดการว่างงานจากการปิดกิจการ เกิดอาชญากรรมในสังคม และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยรวมของประเทศ แต่ในด้านที่ดีจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ภาครัฐและเจ้าหน้าที่เข้มงวดต่อการใช้กฎหมาย สถานประกอบการเกรงกลัวความผิดต่อการเพิ่มโทษของกฎหมาย วิธีชีวิตของชาวประมงพื้นบ้านดีขึ้นทรัพยากร สัตว์น้ำทะเล และสิ่งแวดล้อมทางนิเวศน์ ได้มีโอกาสฟื้นตัวและกลับมามีความอุดมสมบูรณ์ได้อย่างยั่งยืน

มาตรการและข้อตกลงร่วมกันเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ จะส่งผลให้ภาครัฐเพิ่มความเข้มงวดต่อการป้องปราม มิให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของทางราชการ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องให้การสนับสนุน หรือ เข้าไปมีส่วนร่วม ตลอดจนการเพิกเฉยละเว้นหน้าที่ ต่อการกระทำที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ามนุษย์ และจังหวัดสมุทรสาคร เป็นจังหวัดแรกในการนำร่องการบูรณาการทุกภาคส่วน เพื่อนำเอาแผนงานแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี GLP มาใช้กับสถานประกอบการ เพื่อลดการใช้แรงงานเด็ก และ

แรงงานบังคับ พร้อมทั้งเสริมสร้างสภาพการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลอย่างเข้มข้น ตามที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศวางหลักเกณฑ์มาตรฐานที่ต้องปฏิบัติ และมีความสอดคล้องกับผลกระทบจากมาตรการ IUU และ Tier 3 อันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวไม่เฉพาะสัญชาติพม่าเท่านั้น แต่จะเป็นผลดีโดยรวมต่อแรงงานต่างด้าวทุกสัญชาติรวมทั้งแรงงานไทยที่ทำงานอยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งจะมีแนวโน้มของคุณภาพชีวิตการทำงานไปในทิศทางที่ดีมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงแรงงาน. (2556). แนวทางปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี หรือ จีแอลพี. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก : http://www.labour.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=17036:glptid=1:2011-026&Itemid=88, [สิงหาคม 2013].
- กระทรวงแรงงาน. (2557). โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- จรัส อึ้งศรีวงษ์. (2556). คุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานข้ามชาติพม่า จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารวิชาการมนุษยสังคมปริทัศน์, 16(1) : 85-99.
- จรัส อึ้งศรีวงษ์. (2557). การจัดการแรงงานเพื่อคุณภาพชีวิตการทำงานของแรงงานต่างด้าวสัญชาติพม่า ในจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 4(3) : 33-42.
- เจษฎา มีบุญลือ. (2556). การค้ามนุษย์ในประเทศไทย ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไกในการแก้ไข. กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.
- ชำนาญเวช. (2558). ตามติด พิชิตปัญหาวิกฤติทุ่ง. เอกสารประกอบการประชุมงานมหกรรมวิจัยแห่งชาติ 2558 ณ ศูนย์ประชุมบางกอก คอนเวนชันเซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์.
- เลเบอร์ นิวส์. (2557). คืบความเชื่อมั่นสินค้าประมงไทย. สัมภาษณ์ผู้ผลิตสินค้าประมงไทย. 2 : 1. [กันยายน-ตุลาคม 2557].
- วิริยะ คล้ายแดง. (2558). การประมงที่ผิดกฎหมาย จากวิกฤติสู่การปฏิรูปประเทศ. กรุงเทพฯ: กรมประมง.
- ศิระ สว่างศิลป์. (2557). แนวทางเสริมสร้างศักยภาพการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของไทย : ศึกษาเปรียบเทียบ Trafficking Victims Protection Act 2000 ของสหรัฐอเมริกา และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ: กระทรวงการต่างประเทศ.
- สมยศ นาวิการ. (2536). การบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สำนักงานแรงงานระหว่างประเทศ. (2552). กรอบพหุภาคีขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ว่าด้วยการเคลื่อนย้ายถิ่นแรงงานข้ามชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานองค์การแรงงานระหว่างประเทศ.

- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2558). “ใช้กฎหมายประมงใหม่-ใช้แผนบริหารจัดการประมงทะเล-ใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติ” [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: http://www.thaigov.go.th/index.php?option=com_k2&view=item&id=95625:id95625&Itemid=339&lang=th. (กรกฎาคม 2558).
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2558). *การป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์*: วาระแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อรุณ สงวนศิลป์พงศ์. (2558.) *สถานการณ์การค้ามนุษย์ในไทยไม่ดีขึ้น*. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก : <http://www.sereechai.com/index.php/2013-05-10-02-33-15/3813-2015-08-14-07-34-17>. (กรกฎาคม 2558).
- อุทัย สุขศิริ. (2550). *ปัจจัยเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์*. กรุงเทพฯ : มูลนิธิศุภนิมิตประเทศไทย.
- Delamotte, Y., and Takezawa, I. (1984). *Quality of Work Life in International Perspective*. Geneva IL. : International Labour Office.
- Huse, E., and Cummings, T. (1980). *Organization Development and Change*. New York: West Publishing.
- International Labour Organization. (2002). *Decent Work and the Informal Economy*. Geneva IL: International Labour Office.